

W-1-24

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Aan

Minister VWS

Deadline: 8 december
2023

nota

VSO vierde evaluatie Wet toetsing levensbeëindiging op
verzoek en hulp bij zelfdoding

TER BESLISSING

**Directoraat Generaal
Volksgezondheid**
Publieke Gezondheid
Bevolkingsonderzoek en
Medische Ethiek

Ongesteld door

Datum
27 november 2023

Kenmerk
3702614-1054815-PG

Uw kenmerk

Zaaknummer
3702614-1054815-PG

Bijlage(n)
0

1. Aanleiding

Op 30 mei 2023 heeft u, mede namens de minister van Justitie en Veiligheid, het rapport van de vierde evaluatie van de Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding (Wtl) aan de Tweede Kamer aangeboden.

Op 2 oktober 2023 zijn vanuit verschillende fracties uit de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VVD, D66, CDA, SP, PvdA, GroenLinks, ChristenUnie, BBB en SGP) vragen en opmerkingen aan u voorgelegd over de evaluatie.

2. Geadviseerd besluit

- U wordt geadviseerd akkoord te gaan met de beantwoording van de vragen in het verslag van het schriftelijk overleg.
- De beantwoording dient zo spoedig mogelijk aan de Tweede Kamer te worden verzonden.
- De beantwoording van vragen die een meer fundamenteel karakter hebben dan wel betrekking hebben op de 14 aanbevelingen die in het evaluatierapport zijn gedaan en een uitvoeriger antwoord vergen, zullen in de kabinetsreactie worden meegenomen. In het voorjaar van 2024 kan de Kamer de kabinetsreactie tegemoet zien.

3. Kernpunten

De meest voorkomende onderwerpen die in de vragen aan bod komen en uw reactie daarop:

- *Het stimuleren van het gesprek over het levenseinde en het geven van voorlichting*
U wijst erop dat vanuit de overheid de voorlichting en informatievoorziening over het levenseinde en euthanasie in de afgelopen jaren is geïntensiveerd en u zet uiteen wat er op dat vlak al wordt gedaan. U geeft aan dat over voorlichting over euthanasie en hulp bij zelfdoding, over het nut van het tijdig spreken over het levenseinde en over de schriftelijke wilsverklaring (aanbeveling 4, 5 en 10) in de kabinetsreactie nader zal worden ingegaan.
- *De oorzaak van de stijging van palliatieve sedatie*
U verwijst naar onderzoek dat in de periode 2018-2022 is uitgevoerd in het kader van het ZonMw-programma *Palliantie*. Meer dan Zorg waaruit is

gebleken dat palliatieve sedatie tegenwoordig meer wordt gezien als normaal onderdeel van palliatieve zorg. Meer dan voorheen wegen psychosociale en existentiële symptomen mee in de beslissing om palliatieve sedatie te starten. Bovendien beschouwen zorgprofessionals een combinatie van zowel lichamelijke als andere symptomen eerder als onbehandelbaar.

Datum

27 november 2023

Kenmerk

3702614-1054815-PG

- *Angst voor strafrechtelijke vervolging / rechtszekerheid*
U geeft aan dat uit het evaluatierapport blijkt dat geen enkele arts die deel heeft genomen aan het vragenlijstonderzoek de procedure van melding en toetsing als incriminerend heeft ervaren. Verder blijkt dat slechts 4% van de bevroegde artsen wel eens een verzoek heeft geweigerd uit 'angst voor toetsing en consequenties'. 82% van de artsen blijkt bereid om binnen de huidige kaders van de Wtl euthanasie uit te voeren of hulp bij zelfdoding te verlenen. De onderzoekers concluderen dan ook dat artsen over het algemeen voldoende rechtszekerheid lijken te ervaren bij hun levensbeëindigend handelen op verzoek.
- *Complexe euthanasieverzoeken*
U geeft aan dat u het belang ziet van een goede ondersteuning van artsen bij besluitvorming rond complexe euthanasieverzoeken. U wijst erop dat voor artsen veel informatie, steun en advies beschikbaar is over hoe om te gaan met dergelijke verzoeken. U geeft aan dat in de kabinetsreactie nader zal worden ingegaan op aanbeveling 1 uit het evaluatierapport waarin wordt opgeroepen om – aanvullend op wat er allemaal al beschikbaar is – meer mogelijkheden te organiseren voor steun en advies.
- *Nader onderzoek naar de stijging van het aantal euthanasiemeldingen*
U wijst erop dat u de Kamer eerder heeft laten weten geen aanleiding te zien om nu onderzoek te doen naar de stijging van het aantal euthanasiemeldingen. En dat, mocht de ontwikkeling van het aantal euthanasiemeldingen in het licht van het totaal aantal sterfgevallen daar aanleiding toe geven, dit specifiek zal worden meegenomen in de volgende evaluatie van de Wtl die in 2026 zal starten.
- *Ervaren druk door artsen / 'normalisering' van euthanasie*
U geeft aan het onwenselijk te vinden dat artsen regelmatig onder druk worden gezet. Dat in de samenleving soms het misverstand bestaat dat euthanasie een recht is en dat het misverstand bestaat dat met het opstellen van een schriftelijk euthanasieverzoek de euthanasie 'geregeld' is. U wijst in dit kader op het belang van publieksvoorlichting vanuit de overheid en voorlichting door artsen. U benadrukt dat euthanasie een bijzondere medische handeling is en blijft die met alle nodige waarborgen is omgeven.
- *De rol van de RTE bij de interpretatie van de zorgvuldigheidseisen*
U wijst er – conform de eerdere beantwoording van schriftelijke Kamervragen over dit onderwerp - op dat op basis van de Wtl zowel het Openbaar Ministerie (OM), de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) als de Regionale Toetsingscommissies Euthanasie (RTE) een eigen wettelijke rol hebben in het bewaken van een zorgvuldige euthanasiepraktijk. En dat, tenzij sprake is van een verdenking van een

strafbaar feit, geldt dat in de zaken die door de RTE als 'zorgvuldig' zijn beoordeeld, het oordeel van de RTE een eindoordeel is en dat de RTE daarmee een belangrijke richtinggevende verantwoordelijkheid heeft bij het toepassen en interpreteren van de wettelijke zorgvuldigheidseisen. U geeft aan het van belang te vinden dat de Wtl en de arresten van de Hoge Raad (HR) eenduidig worden uitgelegd, dat verschillen tussen medisch professionele richtlijnen en de EuthanasieCode waar mogelijk worden voorkomen en dat u het van belang vindt dat de RTE bij de totstandkoming van de EuthanasieCode relevante partijen betreft. U merkt op dat de minister van VWS en de minister van J&V geen rol vervullen in de toetsing en de interpretatie van de Wtl. U geeft verder aan dat u – zoals u tijdens het Tweeminutendebat Medische ethiek en orgaandonatie op 25 oktober jl. aan uw Kamer heeft toegezegd - met de RTE en de NVvP in gesprek zal gaan over de verschillen tussen de richtlijn van de NVvP en de EuthanasieCode en dat u daarover in het eerste kwartaal van volgend jaar aan de Kamer zal rapporteren.

Datum

27 november 2023

Kenmerk

3702614-1054815-PG

4. Toelichting

a. Draagvlak politiek

Euthanasie is een gevoelig onderwerp waar door verschillende politieke partijen met enige regelmaat vragen over worden gesteld.

b. Draagvlak maatschappelijk en eenduidige communicatie

Maatschappelijk is er grote steun voor euthanasie, hulp bij zelfdoding en de huidige euthanasiewetgeving.

c. Financiële en personele gevolgen

N.v.t.

d. Juridische aspecten haalbaarheid

N.v.t.

e. Afstemming (intern, interdepartementaal en met veldpartijen)

Intern: directies LZ en WJZ

Interdepartementaal: ministerie van Justitie & Veiligheid

Extern: RTE, KNMG, Thanet, onderzoekers vierde wetsevaluatie Wtl

f. Gevolgen administratieve lasten

N.v.t.

g. Toezeggingen

N.v.t.

h. Fraudetoets

N.v.t.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Tot personen herleidbare gegevens zijn onleesbaar gemaakt vanwege de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.